



Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2015/2220(INI)

3.12.2015

NUOMONĖ

Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto

pateikta Užsienio reikalų komitetui

dėl ES Vidurinės Azijos strategijos įgyvendinimo ir persvarstymo
(2015/2220(INI))

Nuomonės referentė: Julie Girling

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas ragina atsakingą Užsienio reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

- atsižvelgdamas į Komisijos bendrą tarnybų darbinį dokumentą „Lyčių lygybė ir moterų įgalinimas. Keisti mergaičių ir moterų gyvenimą plėtojant ES išorės santykius 2016–2020 m.“,
- A. kadangi 2015 m. birželio mėn. Užsienio reikalų taryba dar kartą pakartojo, kad yra įsipareigojusi propaguoti moterų teises, ir padarė išvadą, kad moterų įgalėjimas regione buvo būtina ilgalaikio stabilumo ir gero valdymo dalis;
- B. kadangi bendras demokratijos, teisinės valstybės principų ir moterų teisių supratimas yra esminė glaudesnio ES ir penkių Vidurinės Azijos šalių bendradarbiavimo išankstinė sąlyga ir kadangi prie ES prioritetų priskiriama pagarba asociacijų laisvei, saviraiškos laisvei ir religijos laisvei, taip pat moterų, vaikų ir mažumoms priklausančių asmenų teisių skatinimas; kadangi Vidurinės Azijos šalyse ir toliau esama trūkumų, susijusių su žmogaus teisėmis, demokratija ir pagrindinėmis laisvėmis ir kadangi, kalbant apie diskriminaciją kai bandoma pasinaudoti galimybe gauti išsilavinimą, sveikatos priežiūros paslaugomis ir ekonominėmis bei kultūrinėmis galimybėmis, bendra moterų padėtis regione išlieka kelianti nerimą; kadangi glaudžiau bendradarbiaujant su ES atsiras galimybių patobulinti tas sritis;
- C. kadangi ES specialusis įgaliotinis Vidurinėje Azijoje Peter Burian yra atsakingas už moterų teisių ir lyčių lygybės propagavimą;
- D. kadangi moterų padėtis Vidurinėje Azijoje palaipsniui gerėja dėl mažėjančių gimdyvių mirtingumo ir 15–19 m. mergaičių nėštumo rodiklių, beveik vienodo pradinį ir vidurinį išsilavinimą įgijusių mergaičių ir berniukų santykinio skaičiaus ir dėl moterų bei vyrų užimtumo lygio¹; kadangi Uzbekistane ir Tadžikistane vis dar yra didžiulis skirtumas tarp aukštojo mokslo įstaigose besimokančių moterų ir vyrų skaičiaus, o Kazachstane šiose įstaigose mokosi daugiau moterų nei vyrų²;
- E. kadangi pastangos didinti bendrą švietimo lygį padės įveikti galimą jaunimo radikalėjimą ir sumažinti smurtą dėl lyties;
- F. kadangi kaimo vietovėse ir miestuose gyvenančių moterų patirtis labai skiriasi ir sunku ją apibendrinti, nes kaimo vietovėse gyvenančios moterys turi daugiau kovoti, kad galėtų naudotis savo teisėmis pagal nacionalinius įstatymus;
- G. kadangi ES turi skubiai priimti lytimi grindžiamą užsienio politiką, kad galėtų visame pasaulyje skatinti lyčių lygybės darbotvarkę po 2015 m.;
- H. kadangi, nepaisant priimtos strategijos dėl lyčių lygybės 2006–2016 m., JT institucijos praneša apie nežymius pokyčius, susijusius su moterų padėtimi Kazachstane; kadangi moterys susiduria su akivaizdžiais ekonominiais sunkumais, patiria diskriminaciją

¹ Pasaulio banko 2015 m. su lyčių lygybe susiję duomenys ir statistika.

² UNESCO statistikos instituto duomenys.

bandydamos įsidarbinti ir yra neapsaugotos nuo prekybos žmonėmis, ypač seksualinio išnaudojimo tikslais;

- I. kadangi įvairių formų smurtas prieš moteris tebėra plačiai paplitusi problema Uzbekistane, kuriame nėra teisės aktų, kuriais būtų draudžiamas smurtas šeimoje, Tadžikistane, kuriame prekyba žmonėmis, įskaitant prekybą žmonėmis darbo ir seksualinio išnaudojimo tikslais, yra itin didelį susirūpinimą keliantis klausimas, taip pat Kirgizijoje, kurioje vis dar pranešama apie nuotakų grobimą, sutuoktinių išžaginimą ir smurtą šeimoje;
 - J. kadangi Turkmėnistane renkama mažai duomenų apie moterų teises, o problemos, pavyzdžiui, susijusios su priverstine santuoka, atskirai gyvenančių ir išsiskyrusių moterų diskriminacija, smurtu šeimoje ir prekyba moterimis ir mergaitėmis, tebėra plačiai paplitusios;
1. pripažįsta, kad Uzbekistanas, Kazachstanas, Kirgizija, Tadžikistanas ir Turkmėnistanas, kovodami už žmogaus teises, susiduria su skirtingomis problemomis, tačiau regione esama ir bendro pobūdžio problemų, susijusių su moterų teisių ir lyčių lygybės klausimų sprendimu bei moterų teisių ir lyčių lygybės skatinimu;
 2. pažymi, kad daugelyje sričių, įskaitant galimybę siekti aukštojo mokslo, patekti į tam tikras darbo rinkos dalis ir naudotis teisine apsauga ir teisėmis, kultūra tebėra patriarchalinė, joje dominuoja vyrai ir vis dar egzistuoja didelė vyrų ir moterų nelygybė nepaisant to, kad visos penkios Vidurinės Azijos šalys ratifikavo JT konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims; kadangi smurtas prieš moteris daugelyje Vidurinės Azijos šalių yra vis dar plačiai paplitęs ir yra įvairių formų, įskaitant smurtą šeimoje, nuotakų grobimą, prekybą žmonėmis, ankstyvas santuokas ir fizinį smurtą; ragina šias penkias šalis visiškai įgyvendinti Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims; pakartoja, kad Europos Sąjungos teikiama parama turi apimti specialias priemones, skirtas moterų diskriminacijai pašalinti;
 3. rekomenduoja, kad teismo pareigūnai būtų supažindinami su problemomis, susijusiomis su lytimi, ir mokėtų jas spręsti, ir atkreipia dėmesį, kad reikia bausti asmenims, kurie imasi smurto dėl lyties;
 4. pažymi, kad visose Vidurinės Azijos šalyse moterys atlieka visapusišką ir esminį vaidmenį žemės ūkio gamybos ir ūkininkavimo sektoriuose: vidutiniškai 58 proc.¹ moterų dirba žemės ūkio sektoriuje, tačiau apgailestauja, kad žemės ūkio srityje tebetaikoma priverčiamojo darbo praktika, ypač Uzbekistano medvilnės pramonėje; ragina visas Vidurinės Azijos šalis skatinti moterų užimtumą ir verslumą, ypač kaimo vietovėse; ragina skatinti ekonomines ir socialines teises bei mergaičių ir moterų įgalėjimą ir stebėti, kaip šios teisės įgyvendinamos, – tai turi būti pagrindinis ES išorės santykių su šiuo regionu tikslas;
 5. tvirtina, kad pirmenybė turėtų būti teikiama toms investicinėms programoms, kurių poveikis regiono plėtrai, ypač švietimui, jaunimui ir lyčių lygybei, galėtų būti didesnis;
 6. pabrėžia, kad svarbu moterims suteikti profesinio mokymo ir universitetinių studijų galimybes, taip pat užtikrinti, kad daugiau jų mokytųsi mokslo ir technologijų srityse, ir

¹ 2012 m. Pasaulio banko statistika.

primygtinai ragina ES specialųjį įgaliotinį skatinti šioje srityje imtis skatinamųjų priemonių; mano, kad ES turėtų aktyviau imtis veiksmų švietimo srityje, pavyzdžiui, rengti mokytojų profesinio rengimo kursus ir aprūpinti mokomąją medžiaga; ragina imtis veiksmų siekiant modernizuoti viešojo švietimo sektorių, skatinti tarptautinius akademinius mainus ir suteikti moterims galimybę dalyvauti vienodomis sąlygomis; mano, kad reikėtų rengti švietimo specialistams skirtas lyčių lygybės mokymo programas;

7. pripažįsta veiksmus, kurių ėmėsi atskiros Vidurinės Azijos šalys, siekdamos didinti lyčių lygybę, pavyzdžiui, padaryti 2014 m. vasario mėn. įsigalioję Kirgizijos baudžiamojo kodekso 154 ir 155 straipsnių pakeitimai, kuriais buvo nustatytos griežtesnės bausmės už plačiai praktikuojamą nuotakų grobimo paprotį; tačiau pažymi, kad moterų teisių apsauga ir lyčių lygybės skatinimas regione tebėra problema; prašo Komisijos toliau remti Vidurinės Azijos šalis rengiant šių šalių moterų teisių darbotvarkes, kad būtų plėtojama ir pasiekta lyčių lygybė ir visiems, įskaitant pažeidžiamiausius asmenis, užtikrinta galimybė visapusiškai naudotis žmogaus teisėmis;
8. palankiai vertina Kazachstano lyčių lygybės strategiją ir joje numatytus 45 politinius, socialinius ir ekonominius veiksmus; prašo Komisijos toliau remti Vidurinės Azijos šalis rengiant šių šalių moterų teisių darbotvarkes ir ragina veiksmingiau įgyvendinti šią strategiją; apgailestauja, jog nepaisant to, kad politinėse institucijose teisiškai reikalaujama taikyti 30 proc. kvotą, Kazachstano viešosiose sprendimų priėmimo institucijose moterims nepakankamai atstovaujama;
9. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą peržiūrėti savo Vidurinės Azijos strategiją ir, remiantis joje nustatytais 2016–2020 m. prioritetais ir Vidurinės Azijos šalių jau padaryta pažanga, parengti išsamų lyčių lygybės veiksmų planą, kuriame būtų išdėstyti konkretūs veiksmai, kuriais būtų siekiama pagerinti moterų teises ir moterų gyvenimo sąlygas; mano, kad reikia skatinti kiekvieną Vidurinės Azijos šalį priimti teisės aktus, kuriais būtų aiškiai draudžiamas visų formų smurtas prieš moteris ir jų diskriminacija, įskaitant seksualinę, fizinę, fiziologinę prievartą ir ekonominį išnaudojimą neleidžiant joms dirbti ir naudotis banko sąskaitomis, kreditinėmis kortelėmis ar transportu ir taikyti kitokią izoliavimo taktiką; pabrėžia, kad finansinis saugumas yra svarbiausias veiksnys, nulemiantis, ar smurto artimoje aplinkoje auka išsilaisvins iš smurto ir nebesileis išnaudojama; ragina Vidurinės Azijos šalis smurtą prieš moteris laikyti nusikalstama veika, tinkamai ištirti visus atvejus, apie kuriuos pranešama, ir įgyvendinti priemones, kuriomis būtų užtikrinama nukentėjusiųjų apsauga, parama ir teisė kreiptis į teismą, taip pat įgyvendinti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinamas teisės aktų vykdymas; pažymi, kad santuokų sudarymo agentūros Vidurinės Azijos pramonėje yra palyginti svarbios, ir prašo, kad šio regiono šalys apsvarstytų galimybę reguliuoti šių agentūrų veiklą taip, kad pažeidžiamos moterys būtų kuo geriau apsaugotos; ragina Vidurinės Azijos šalis rengti švietimo kampanijas apie teisę gyventi be smurto ir informuotumo didinimo iniciatyvas, skirtas visai visuomenei ir ypač religiniams lyderiams, kad jie žinotų, jog turi būti besąlygiškai taikomas reikalavimas per santuokos sudarymo ceremoniją gauti abiejų šalių sutikimą;
10. pažymi, kad esama atotrūkio tarp įstatymų ir tikrovės, ir kad nors kai kuriose šalyse galioja teisės kodeksas, kuriuo užtikrinamos lygios teisės, susijusios su nuosavybės paskirstymu, vis dar vykdoma diskriminavimo politika palankesnės sąlygas sudarant vyriškos lyties įpėdinams; yra susirūpinęs dėl to, kad Tadžikistane santuokos

nepakankamai teisiškai įregistruojamos, todėl nutraukus santuoką moterys tampa ypač pažeidžiamos – remiantis ESBO tyrimais, nutraukus santuoką dėl šios priežasties 80 proc. moterų nesuteikiama teisė į nuosavybę ir vaikų išlaikymo išmokas;

11. primygtinai ragina ES remti pilietinės visuomenės organizacijas, siekiančias ginti žmogaus teises ir skatinti lyčių lygybę Vidurinės Azijos šalyse, ir aktyviai bendradarbiauti su lyčių lygybės srityje veikiančiomis tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, TDO, EBPO ir JT, siekiant sukurti sąveiką, kuri padės suteikti daugiau teisių moterims;
12. konstatuoja, kad yra nedaug moterų ministrių – 2015 m. jų buvo 15 proc. Kirgizijoje ir 5,7 proc. Turkmėnistane¹; skatina Vidurinės Azijos šalis ir Komisiją taip pat atkreipti dėmesį į moterų dalyvavimą priimant sprendimus, ypač politinius, ir rekomenduoja pradėti taikyti kvotų sistemą, kad moterys būtų skatinamos dalyvauti, visų pirma kaip kandidatės;
13. prieštarauja visiems teisės aktams, reglamentams arba vyriausybių spaudimui, kuriuo nepagrįstai ribojama saviraiškos laisvė, ypač moterų ir kitų lyties kategorijų asmenų;
14. tvirtina, kad ES dalyvavimas ir biudžeto parama turėtų būti susieti su išmatuojama pažanga žmogaus teisių, demokratijos ir pagrindinių laisvių srityje Vidurinės Azijos šalyse;
15. susirūpinęs pažymi, kad, pagal 2015 m. metinę kovos su prekyba žmonėmis ataskaitą², Turkmėnistanas ir Uzbekistanas įtraukti į stebimų šalių sąrašą, o tai reiškia, kad prekybos žmonėmis aukų skaičius didėja; ragina ES kovos su prekyba žmonėmis koordinatorių remti Turkmėnistaną ir Uzbekistaną kovoje su prekyba žmonėmis, kuri žemina žmogaus orumą ir dažnai yra susijusi su psichologiniu teroru ir fiziniu smurtu, todėl ji turi būti panaikinta; prašo, kad valstybės narės, palaikydamos santykius su šiomis šalimis, atkreiptų dėmesį į šią svarbią problemą;
16. ragina Vidurinės Azijos šalis užtikrinti vienodas galimybes naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis siekiant užtikrinti moterų augimo vietos ir pasaulio ekonomikoje potencialą;
17. pabrėžia, kad reikia rengti teisėsaugos pareigūnams, prokurorams ir teismų darbuotojams skirtus mokymus apie smurtą prieš moteris ir prekybą žmonėmis ir steigti centrus ir prieglaudas, kuriose nukentėjusiosioms būtų teikiama psichologinė ir teisinė pagalba;
18. pabrėžia, kaip svarbu tinkamai finansuoti už lyčių lygybės politikos įgyvendinimą atsakingas institucijas ir įstaigas ir suteikti nepriklausomybę bei skirti lėšų už moterų teises kovojančioms pilietinės visuomenės organizacijoms.

¹ Penkerių metų (2011–2015 m.) Pasaulio banko statistika.

² Parengė JAV valstybės departamentas.

GALUTINIO BALSAVIMO NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE REZULTATAI

Priėmimo data	3.12.2015						
Galutinio balsavimo rezultatai	<table><tr><td>+: </td><td>25</td></tr><tr><td>–: </td><td>0</td></tr><tr><td>0: </td><td>1</td></tr></table>	+:	25	–:	0	0:	1
+:	25						
–:	0						
0:	1						
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Daniela Aiuto, Maria Arena, Catherine Bearder, Malin Björk, Anna Maria Corazza Bildt, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Elisabeth Köstinger, Angelika Mlinar, Maria Noichl, Terry Reintke, Jordi Sebastià, Beatrix von Storch, Jadwiga Wiśniewska, Anna Záborská, Inês Cristina Zuber						
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Izaskun Bilbao Barandica, Eleonora Forenza, Mariya Gabriel, Julie Girling, Kostadinka Kuneva, Constance Le Grip, Dubravka Šuica, Julie Ward						
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (200 straipsnio 2 dalis)	Claudiu Ciprian Tănăsescu, Kristina Winberg						